

ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ, ЯКІ БУЛИ ВИНЕСЕНІ ЗА КОРДОНОМ, НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ

IMPLEMENTATION OF JUDICIAL DECISIONS WHICH WAS BROUGHT BY THE POLAND POLAND

Біровчак А.,

Ужгородський національний університет

У статті автором розкривається сутність виконання судових рішень в Україні, які були винесені за кордоном. З'ясовуються проблемні та колізійні питання щодо виконання судових рішень. Робиться висновок, що в сучасному світі відбуваються активні інтеграційні процеси в усіх сферах суспільного життя. Неминучим наслідком пересування населення є спадкові справи з іноземцями. В Україні клопотання про дозвіл на примусове виконання рішення іноземного суду розглядається місцевими загальними судами, які поділяються на районні, районні в містах, міські та міськрайонні суди в порядку, встановленому ЦПК України. Рішення суддів можуть бути оскаржені в апеляційному порядку, а рішення апеляційного суду – в касаційному. Розділ другий книги третьої частини четвертої ЦПК Польщі містить норми, що регулюють звернення до виконання рішень іноземних судів та мирових угод, затверджених такими судами.

Ключові слова: Польща, Україна, держава, реалізація, проблема, допомога, розвиток.

В статье автором раскрывается сущность исполнения судебных решений в Украине, которые были вынесены за рубежом. Выясняются проблемные и коллизионные вопросы. Делается вывод, что в современном мире происходят активные интеграционные процессы во всех сферах общественной жизни. Неизбежным следствием передвижения населения являются наследственные дела с иностранцами. В Украине ходатайства о разрешении на принудительное исполнение решения иностранного суда рассматриваются местными общими судами, которые подразделяются на районные, районные в городах, городские и районные суды в порядке, установленном ГПК Украины. Решения судей могут быть обжалованы в апелляционном порядке, а решения апелляционного суда – в кассационном. Раздел второй книги третьей части четвертой ГПК Польши содержит нормы, регулирующие обращение к исполнению решений иностранных судов и мировых соглашений, утвержденных такими судами.

Ключевые слова: Польша, Украина, государство, реализация, проблема, помощь, развитие.

In the article, the author reveals the essence of enforcement of judgments in Ukraine, which were issued abroad. Problematic and conflict issues concerning enforcement of judgments in Ukraine, which were issued abroad, are solved. It is concluded that in the modern world there are active integration processes in all spheres of public life. The inevitable consequence of the movement of the population is hereditary affairs with foreigners. In Ukraine, a petition for a permit for the enforcement of a foreign court's decision is considered by local general courts, which are divided into district, district in cities, city and city courts in accordance with the procedure established. Decisions of judges may be appealed in the appeal procedure, and the decision of the court of appeal - in the cassation. The section of the second book of the third part of Poland contains the rules governing the application for enforcement of foreign court decisions and the peace agreements approved by such courts.

Key words: Poland, Ukraine, state, realization, problem, help, development.

Постановка проблеми. Метою кожного судового рішення в Україні, яке було винесено за кордоном, є захист прав і законних інтересів суб'єктів правовідносин, а задля досягнення цієї мети в багатьох випадках такі рішення мають бути примусово виконані. У цьому аспекті судові рішення в справах з іноземним елементом мають певну специфіку, що обумовлюється, перш за все, місцем проживання, перебування або місцезнаходження іноземного суб'єкта, відносно якого має бути виконане рішення. Досліджувати проблему виконання судових рішень щодо іноземних суб'єктів доцільно у двох напрямках: виконання рішень щодо резидентів України і виконання рішень щодо нерезидентів України. Такий поділ є необхідним, оскільки процедура виконання буде відрізнятися у залежності від правопорядку країни, враховуючи той факт, що місце виконання рішення, як правило, прив'язане до місця проживання або знаходження боржника або його майна. Від того, стосується рішення резидента чи нерезидента, залежить також компетенція органів

ційного органу із цивільних, сімейних чи трудових справ. Визнання на території держави рішень судів іншої держави означає надання цим рішенням такої ж юридичної сили, яку мають рішення судів даної держави, що вступили в законну силу. Для будь-якої країни питання визнання і виконання іноземних судових рішень на своїй території є питанням політичним, оскільки безпосередньо пов'язано із суверенітетом цієї держави. Завжди дуже важливе значення має розумний компроміс між необхідністю забезпечити справедливе вирішення правової проблеми виконання рішення іноземного суду і підтриманням національних інтересів.

Стан опрацювання. Проблема виконання судових рішень в Україні, які були винесені за кордоном, а також основні колізійні питання даної проблеми були предметом дослідження ряду науковців. Серед учених, які досліджували окремі аспекти даної проблеми, доцільно виокремити праці К. Брановицького, О. Годуляна, В. Коссака, М. Михайліва, Л. Мазуки, С. Фурси та інших.

Метою даної статті є аналіз правової сутності та нормативно-правового регулювання щодо виконання судових рішень в Україні, які були винесені за кордоном. Основними завданнями автор ставить перед собою: проаналізувати сутність та нормативно-правове регулювання щодо виконання судових рішень в Україні, які були винесені за кордоном; з'ясування основних проблемних аспектів даної проблеми.

Виклад основного матеріалу. У 1993 році між Україною і республікою Польща був підписаний Договір про правову допомогу та правові відносини в цивільних і кримінальних справах (надалі – Договір про правову допомогу), в якому розділ VII присвячений питанням визнання і виконання рішень. Згідно з даним договором до рішень, що підлягають визнанню та виконанню, відносять рішення судів із цивільних справ та рішення з кримінальних справ у частині, що стосується відшкодування шкоди, заподіяної злочином. Відповідно до цього договору рішення суду України підлягають визнанню та виконанню в Польщі, якщо: воно набрало законної сили і підлягає виконанню; суд України мав компетенцію розглядати справу згідно з міжнародним договором або законодавством Польщі; сторона не була позбавлена можливості захисту своїх прав, а у випадку обмеженої процесуальної здатності – належного представництва; сторона, яка не прийняла участі в розгляді справи, отримала виклик у судове засідання своєчасно і належним чином; справа між тими самими сторонами не була вже вирішена з винесенням рішення судом Польщі, і якщо між тими самими сторонами не була раніше порушена справа в суді Польщі [1, с. 144].

Згідно з нормами Цивільного процесуального кодексу України від 18 березня 2004 року рішення суду України може бути виконано на території Польщі після визнання його польським судом. Рішення має бути визнано за умови взаємності, якщо:

- 1) рішення набрало законної сили в Україні;
- 2) рішення не буде визнано, якщо за польським законом або міжнародним договором справа мала розглядатися польським судом або судом третьої країни;
- 3) сторона не була позбавлена можливості захисту, а в разі неможливості брати участь у процесі – належного представництва;
- 4) ця справа не розглядалася в польському суді;
- 5) рішення не суперечить фундаментальним правовим засадам Польщі;
- 6) право, на основі якого була вирішена справа (за принципом *lex fori* це право України), хоч мало бути застосоване польське право, істотно не відрізняється від польського [2, с. 124].

Слід також зауважити, що взаємність не є необхідною у випадках, коли за польським правом іноземна держава володіє виключною юрисдикцією щодо розгляду справи. Згідно з польським законодавством не вимагається визнання рішення іноземного суду з немайнових спорів щодо українських громадян, крім випадків, коли на основі такого рішення має бути зроблений запис у відповідних реєстраційних книгах

(§ 2 ст. 1145 ЦПК Польщі). Для того, щоб визнати та виконати рішення іноземного суду, необхідно подати клопотання. Згідно з Договором про правову допомогу клопотання про визнання і виконання рішення суду України може бути подане безпосередньо до відповідного суду Польщі, а також за посередництвом суду України, який розглядав справу в першій інстанції [3].

Згідно з Інструкцією про порядок виконання міжнародних договорів із питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 27.06.2008 р., якщо заінтересована особа подає клопотання до суду України, який постановив рішення, відповідний суд додає до клопотання документи, передбачені відповідним міжнародним договором України або Інструкцією [4, с. 27].

Цікавим є той факт, що оскільки клопотання має бути перекладене на польську мову, то перед тим складається воно українською мовою. На практиці дуже часто, особливо якщо справу про визнання і приведення до виконання веде польський юрист, клопотання складається на польській мові відповідно до зразків, які можна знайти на інтернет-сайті польських судів. До того ж, Договором про правову допомогу передбачено, що до форми клопотання про визнання і виконання також застосовується законодавство держави, на території якої рішення має бути визнане і виконане. До клопотання про визнання і виконання рішень належить додати його копію і копії додатків для вручення учасникам справи [5, с. 144].

У разі, якщо згідно з міжнародним договором України клопотання подається заінтересованою особою до суду України, який ухвалив рішення, такий суд надсилає клопотання та додані до нього документи до Мін'юсту через Головне управління юстиції. Мін'юст протягом 14 календарних днів із дня отримання надсилає клопотання до Центрального органу запитуваної держави для передачі на розгляд до її компетентного органу, а в разі потреби повертає для доопрацювання компетентним судом України або заінтересованою особою.

Отже, інформацію про результати розгляду клопотання Мін'юст через Головне управління юстиції доводить до відома заінтересованої особи. У разі надходження рішення іноземного суду за результатами розгляду клопотання вони надсилаються суду України, який ухвалив рішення в першій інстанції, про що інформують заінтересовану особу. На практиці копію іноземної ухвали вручають через суд за місцем проживання заінтересованої особи, а не через суд, що ухвалив рішення в справі по першій інстанції. Розглядаючи справу про визнання і виконання рішення, польський суд може зажадати від сторін пояснень.

Висновки. У сучасному світі відбуваються активні інтеграційні процеси в усіх сферах суспільного життя. Зокрема, спостерігаємо активну міграцію, що супроводжується розвитком трудових, цивільних, сімейних правовідносин з

іноземним елементом. Неминучим наслідком пересування населення є спадкові справи з іноземцями. Міжнародні економічні процеси спонукають до формування зовнішньоекономічних зв'язків і корпоративних відносин за участю іноземних суб'єктів. Під час укладання, зміни і розірвання правовідносин за участю суб'єктів права різних країн неминуче виникають спори, і в деяких випадках такі спори підсудні судам України. В Україні клопотання про дозвіл на примусове виконання рішення іноземного суду розглядається місцевими загальними судами, які поділяються на

районні, районні в містах, міські та міськрайонні суди в порядку, встановленому ЦПК України. Рішення суддів можуть бути оскаржені в апеляційному порядку, а рішення апеляційного суду – в касаційному. За міжнародним договором визнання і виконання рішення іноземного суду здійснюється в порядку, встановленому законодавством Договірної Сторони, на території якої воно виконується. Розділ другий книги третьої частини четвертої ЦПК Польщі містить норми, що регулюють звернення до виконання рішень іноземних судів та мирових угод, затверджених такими судами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Годулян О.Г. Міжнародна уніфікація норм про спадкування / О.Г. Годулян // Актуальні проблеми політики. – 2014. – Вип. 37. – С. 144–149.
2. Мазука Л.І. Задоволення освітніх потреб закордонного українства як фактор збереження етнічної ідентичності / Л.І. Мазука // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 2(11). – С. 124–131.
3. Лист Міністерства юстиції України «Щодо застосування конвенцій про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах»: від 21.01.2006 р., № 26-53/7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v53_7323-06.
4. Брановицкий К.Л. Общие правила взаимности / К.Л. Брановицкий // Арбитражный и гражданский процесс. – 2014. – № 8. – С. 27–34.
5. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи : науково-практичний посібник / С.Я. Фурса, С.В. Щербак. – К. : Видавець Фурса С.Я. : КНТ, 2014. – 448 с.
6. The Constitution Act, 1867 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.canlii.org/en/ca/const/const1867.html>.
7. Loi sur l'exécution des jugements étrangers, L.S. 2005, ch. E-9 (Saskatchewan) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.qp.gov.sk.ca/documents/french/statutes/statutes/e9-121f.PDF>.
8. Чубарев В.Л. Міжнародне приватне право : навчальний посібник / В.Л. Чубарев. – К. : Атіка, 2015. – 608 с.
9. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 04.02.1994 року // Міжнародні договори України про правові відносини та правову допомогу / Міністерство юстиції України; редкол.: Л.М. Горбунова та ін. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2013. – С. 234–261.
10. Kodeks Postępowania Cywilnego [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу : <http://www.kodeks.wirt.pl/index.php?kpc>.
11. Михайлів М. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні / М. Михайлів // Проблеми альтернативного судочинства в Україні : Матеріали Першого львівського міжнародного форуму. – Львів : ЛНІНТУ ім. В. Чорновола, 2015. – С. 117–130.
12. Коссак В. Проблеми взаємного визнання і виконання рішень іноземних юрисдикційних органів / В. Коссак // Проблеми альтернативного судочинства в Україні : Матеріали Першого львівського міжнародного форуму. – Львів : ЛНІНТУ ім. В. Чорновола, 2013. – С. 54–60.